

Presentation av verksamheten

SmåFöretagsCentrum

Högskolan i Växjö

1.Kunskapsutveckling i gränslandet mellan teori och praktik.

Verksamheten vid Centrum för Småföretagsutveckling preciserades i prop: 1981/82:118 bil 4. De medel som anslogs skulle användas till:

- a) långsiktigt bygga upp kunskap om småföretagssektorn och om olika åtgärder för att främja småföretagsforskningen i Sverige.
- b) sprida forskningsresultat på småföretagsområdet.
- c) aktivt initiera och främja småföretagsforskningen i Sverige.

Syftet skulle sålunda vara att främja den långsiktiga kunskapsuppbyggnaden om de svenska småföretagens problem och möjligheter. Bakgrunden till att denna verksamhet förlades till Växjö var att lärarna/forskarna vid Växjö Högskola i sin forskning i stor omfattning behandlat de små företagens speciella villkor. Sålunda genomfördes i början av 70-talet studier över

- 1. de små företagens export,
- 2. familjeföretagens situation i Kronobergs län,
- 3. effekterna vid överlåtelse av familjeföretag,
- 4. faktorer som förklarar varför vissa företagare blir framgångsrika,
- 5. etableringsprocessens utseende i teknologibaserade småföretag mm,
- 6. samverkan mellan småföretag,
- 7. medarbetarägda företag,
- 8. övrigt.

I flera fall ledde forskningen fram till avhandlingar. I Växjö har sålunda författats avhandlingar om :

- 1) de mindre företagens exportbeteende,
- 2) etableringsprocessen,
- 3) åkeriföretagens strategiska situation,
- 4) samverkan mellan företag inom trähusbranschen,
- 5) problem vid samgående mellan företag,
- 6) problem vid företagsledning i branscher med offentligt stöd.

En av målsättningarna med verksamheten har varit att man skulle söka efter olika metoder för att "omsätta" forskningsresultaten. Detta kan ske antingen via uppdragsverksamhet och/eller undervisning. Detta sätt att "omsätta" eller förankra forskningsresultaten är en viktig strategi i forskningsarbetet. Denna målsättning, att forskarna skall kunna vara kapabla att arbeta på flera arenor är intressant ur flera aspekter:

1. I själva verket är detta tredelade sätt att arbeta på (forskning; utbildning och uppdragsverksamhet) en strategi för att utbilda forskare - man kan sålunda hävda att en förutsättning för framgångsrik forskning är att forskaren har möjlighet att spela på flera arenor; forskningens, utbildningens och konsultens. Genom det praktiska konsultarbete/utbildning blir forskaren medveten om den "kultur" som karakteriserar småföretagen.

2. Det blir enklare att få fatt på studieobjekten (småföretagen/ småföretagaren). Småföretagarna är ofta kritiska mot forskare. Det enkla argument som småföretagaren använder är : "Är det verkligen lönsamt för mig att hjälpa forskaren ?". Om småföretagaren däremot träffar en forskare som även kan ge småföretagaren praktiska tips om marknader, rådgivning inför datorval, tips inför bokslutsarbetet mm så försvinner misstron mot den "akademiska världen" från småföretagarens sida.

3. Genom den dubbla rollen som forskare/konsult får forskaren större möjligheter att utveckla nya metoder och nytt innehåll som forskaren har nytta av i sin akademiska undervisning.

Vi kan sammanfatta de erfarenheter som vi skaffade oss under 1970-talet i nedanstående tabell. Tabellen är inte fullständig utan snarare exempel på hur samverkan fungerat mellan forskningen/utbildningen/uppdragen.

FORSKNING	UTBILDNING	UPPDRAG
▪ Entreprenörforskning	▪ Starta-egget-kurser ▪ Näringslivssökr (el motsvarande) i hur man skall få till stånd ett ökat nyföretagande	▪ Utforma material som underlättar utformandet av entreprenörens affärsplan ▪ Hjälpa entreprenörer att utforma den egna affärsplanen
• Forskning om löntagarägda företag	▪ Utbildning i att leda ett företag för de löntagare som skall övertaga företaget	▪ Utforma en plan för hur företaget skall övertagas och ledas.
▪ Forskning om försäljning av familjeföretag	▪ Kurser i företagsvärdering och planering inför generationsskifte.	▪ Genomföra överlåtelse. ▪ Genomföra plan för generationsskifte.

Det viktigaste resultatet av verksamheten under 1970-talet var att det i Växjö fanns ett antal högskolelärare som utvecklat ett stort kunnande om små företagen och dessas speciella problem.

2. Centrum för Småföretagsutveckling.

Vi vill tolka det som en erkänsla för det arbete vi lagt ned på att utveckla en hög kompetens inom småföretagsforskningen när vi fick riksdagens förtroende att utveckla ett Centrum för SmåFöretagsutveckling (SFC) vid Högskolan i Växjö. Målsättningen för SFC var att

- a) långsiktigt bygga upp kunskap om småföretagssektorn och om olika åtgärder för att främja småföretagens utveckling
- b) sprida forskningsresultat på småföretagsområdet
- c) aktivt initiera och främja småföretagsforskningen i Sverige

För att leda verksamheten vid SFC inrättades en nämnd. I denna fanns företrädare från departement, organisationer och "forskarsamhället". För att initiera verksamheten anslags 1.3 mkr under den tvååriga försöksverksamheten.

De anslagna medlen användes för att initiera och genomföra olika former av forskning. Anslagen för kunskapsutveckling (1.1 mkr) fördelades på följande läroanstalter:

Högskolan i Växjö	42%
Umeå Universitet	34%
Göteborgs Universitet	14%
Lunds Universitet	5%
Högskolan i Karlstad	3%
Lantbruksuniversitetet	2%

Utvärderingen visade att verksamheten varit betydelsefull för den svenska småföretagsforskningen. Däremot ansågs det inte vara möjligt att SFC påtog sig ansvaret för hela den svenska småföretagsforskningen. Istället skulle småföretagsforskningen utvecklas vid de olika universiteten med de ordinarie forskningsresurser som är avsatta för forskning vid universiteten.

Verksamheten vid SFC fortsatte efter de målsättningar som nämnden för SmåföretagsUtveckling fastlagt.

SFC leds av en nämnd

Erik Hovhammar, Riksdagsman
Kjell Nilsson, Riksdagsman
Rune Gustafsson, Riksdagsman
Bengt Kronblad, Riksdagsman
Carl Magnus Leijonhielm, Dir SAF
Per Inge Ohlsson, Dir Handelskammaren
Hans Wieslander, Högskolerektor
Göran Lindblom, SFC
Magnus Hult, SFC

Sammanfattningsvis kan den ovan diskuterade "tre-delningen" karakteriseras på följande sätt:

<u>FORSKNING</u>	<u>UTBILDNING</u>	<u>UPPDRAG</u>
/Entreprenörsforskning	▪ Utveckla affärsplaner	▪ Ge arbetslösa stöd med att färdigställa en affärsplan (uppdragsgivare: Länsarbetsnämnder; Trygghetsråd).
▪ Införandet av ny teknik	▪ CAD, MPS mm	▪ Ge företag råd vid datorisering
	▪ Konferenser om regional utveckling.	

Efter det att den två-åriga försöksverksamheten avslutats har regeringen givit stöd till olika projekt samt till verksamhetens vidmakthållande. Detta stöd har gällt under perioden 84/85 --86/87. Dessa bidrag har totalt uppgått till 0.65 mkr.

3. Högskolan i Växjö är basen för verksamheten.

Växjö Högskola är en regional Högskola. Högskolan har sin bas i två verksamheter: dels en lärarhögskola dels den universitetsfilial som bildades 1968. Den ekonomiska utbildningen är ganska omfattande. Antalet årsplatser på ekonomilinjen uppgår sålunda till 250 elever. Vid Högskolan finns det fördjupningsinriktningar (80-140p) inom marknadsföring/ organisation, redovisning, småföretagsekonomi och transportekonomi.

Forskningen vid Högskolan är i stor utsträckning knuten till olika centraltbildningar. Verksamhetens inriktning vid "Centrum för transportekonomisk forskning" framgår av namnet. Vid detta Centrum är f.n 5 personer sysselsatta.

"Centrum för arbetsmarknadsforskning" är en nybildad arbetsenhet inom Högskolan. Detta Centrum erhåller ett tre-årigt programstöd från Arbetsmarknadsdepartementet för arbetsmarknadspolitisk forskning

4. Organisation och personal.

Den verksamhet som exemplifierats ovan har bedrivits trots att Högskolan i Växjö saknar fasta basresurser för forskning. Verksamheten har finansierats genom "externa anslag" från olika håll. Bland finansiärerna till verksamheten vid SFC märkes, förutom Industridepartementet, Trygghetsrådet SAF-PTK; Trygghetsfonden SAF-LO; länsstyrelser; utvecklingsfonder; kommuner mm. Anslagen har betalats ut till Högskolan i Växjö som fungerat som "medelsförvaltande organ".

Personer som deltagit i verksamheterna har fått tjänstledigt från sina reguljära tjänster vid Högskolan och i stället erhållit tidsbegränsade förordnanden som "forskare" (med oförändrade löneförhållanden.) Motsvarande lönekostnader har bestridits med hjälp av de erhållna anslagen. Personernas undervisningsskyldighet har i stor utsträckning övertagits av vikarier.

5. Problem och svårigheter.

Omfattningen om "uppdragsverksamheten varierar ganska kraftigt från år till år eller från termin till termin. De medverkande lärarnas/forskarnas och de anlitade vikariernas arbetsbelastning kan alltså ibland bli mycket ojämnt fördelad över tiden. När ett projekt aktualiseras är varseltiden ofta tämligen kort. Detta skapar planeringsproblem. När förseningar hotar att uppkomma vad gäller genomförandet av projekten - att detta är vanligt behöver knappt påpekas - uppkommer nya planeringsproblem. Vi vågar dock hävda att den ganska omfattande uppdragsverksamheten hitintills inte i någon betydande omfattning gått ut över den reguljära verksamheten vid Högskolan i Växjö eller över dem som studerar där. I ett långsiktigt perspektiv har uppdragsverksamheten i fråga snarare verkat befruktande på utbildningsverksamheten.

De ovan antydda problemen har dock accentuerats de senaste åren på grund av dels en utökning av Högskolans reguljära verksamhet och dels ökade svårigheter att rekrytera kompetenta vikarier på tidsbegränsade och/eller osäkra vikariat, dock har verksamheten vid SFC varit en förutsättning för att "utbilda" oerfarna lärare.

Ett annat problem som brukar betonas i den allmänna forskningspolitiska debatten, är att forskning med inriktning på tidsbegränsade eller tämligen snävt avgränsade "uppdrag" eller "projekt" kan dra resurser från annan forskning, som är mera inriktad på långsiktig metod- och kunskapsutveckling. Från den utgångspunkten kan man ställa den kritiska frågan, om inte verksamheten vid SFC i stor utsträckning byggt på ett utnyttjande av ett hos oss för några år sedan befintligt "kunskapskapital", som med tiden blivit obsolet. Vid Högskolan, och dess Centrum för Småföretagsutveckling, finns idag en hög kompetens.

6. Bakomliggande trender i vår forskning.

Även om vi själva kanske inte är de bäst lämpade att besvara frågan vill vi dock med kraft hävda att det finns några genomgående långsiktiga trender i vår forskning. Den övergripande långsiktiga linjen har varit att verka i skärningspunkten teori/praktik. Detta har inneburit att metodfrågorna fått stor betydelse. Vad avser metodfrågorna gäller detta i främsta hand att söka metoder för att genomföra förändringar som kan leda till ett ökat företagande. Under årens lopp har vi sålunda genomfört stort antal egna försök till att implementera olika metoder.

Även vad gäller andra försök till att försöka stimulera den industriella tillväxten har vi utvecklat olika metoder. Merparten av våra ansträngningar har varit inriktade att utveckla metoder med vars hjälp man kan driva fram en regional (med region avses här en kommun eller en del av en kommun) etableringsprocess. Vidare har vi utvecklat metoder för hur man skall gå tillväga för att underlätta etableringsprocessen för enskilda entreprenörer. Vi har även utvecklat metoder för att underlätta löntagarnas övertagande av ett företag. Sålunda har det varit fråga om ett ibland ganska vilt experimenterande för att kunna studera. Vår verksamhet har också medfört att vi varit tvungna att följa den metod- och kunskapsutveckling som skett på andra håll.

Under senare år har även frågan om den teoretiska anknytningen ingående diskuterats. Vi är helt medvetna om att vi inte har svårt att spela någon ledande roll i fråga om den grundläggande företagsekonomiska forskningen. Däremot vad gäller entreprenörsforskningen och forskningen om hur man kan utveckla små företag menar vi att vi har givit, och kan ge, väsentliga teoretiska bidrag.

7. Forskningsprogrammet.

1. Utvärdera de insatser som har gjorts främst för att stimulera nyetablering av tillverkningsföretag. Under senare år har från samhällets sida ett stort antal insatser gjorts för att stimulera nyetableringarna. Dock föreligger en stor osäkerhet om i vilken utsträckning detta stöd påverkar entreprenörerna.

2. Utvärdera de insatser som har genomförts för att främja utvecklingen av småföretagen. Även här har det under senare år genomförts ett stort antal insatser inom bl.a rådgivningssidan. Insatser har t.ex genomförts för att främja småföretagens export, behovet av riskvilligt kapital och underlätta införandet av ny teknik. Osäkerheten är dock stor vad gäller effekterna av dessa insatser. Det är därför en fördel om det är möjligt att utveckla någon form av teoretisk modell utifrån vilken det skall vara möjligt att diskutera

effekterna av olika framtida insatser.

3. Noggrant följa utvecklingen för småföretagen inom Sydöstra Småland och Blekinge. För näringslivets utveckling i Blekinge har departementet anslagit särskilda medel. Forskarna vid Centrum för Småföretagsutveckling har genom gjorda insatser såväl praktiskt som teoretiskt kunnande om utvecklingsproblematiken inom områden där småföretagen har problem. Forskare har även utvecklat metoder för att studera de "miljöbetingelser" som påverkar småföretagen. Förmodligen kan dessa metoder vidareutvecklas.

